

కాళిదాసు కవనం కుతూహలంగా పల్లవించిన నేల అది.
భోజరాజు పాలనలో కళ లకు కాణాచిగా నిలిచిన నగరమది.
సరస్సుల నగరంగా యశస్సు మూటగట్టుకున్న
మధ్యప్రదేశ్ రాజధాని భోపాల్.. మరెన్నో ప్రత్యేకతలు కలిగి ఉంది.
జిహ్వా చాపల్యం ఉన్నవారికి భోపాల్ సాదరంగా
స్వాగతం పలుకుతుంది. పోహాతో ఆహా అనిపిస్తుంది.
జలేబితో గులాము చేసుకుంటుంది.
పాయాతో ప్యార్ ను పంచుతుంది.
ఈ చారిత్రక నగరకేగి రుచుల తాళం వేద్దాం పదండి..

భోపాల రాగం.. రుచుల తాళం..

అన్ని ప్రముఖ రైల్వే స్టేషన్ల మాదిరి భోపాల్ స్టేషన్ కూడా జనంతో కిటకిటలాడుతూ ఉంటుంది. కానీ, ఇక్కడి ప్రయాణికులు దిక్కులు చూడరు. వారులాటకు దిగరు. చాలా బిజీగా ఉంటారు. తదేకంగా తినే పనిలో నిమగ్నమవుతారు. ఇంతలో 'హైదరాబాద్ సే నయూ దిల్లీ జానేవాలే తెలం గాణ ఎక్స్ ప్రెస్ దో నంబర్ ఫ్లాట్ ఫామ్ పే ఆనేవాలే హై' అని అనౌన్స్ మెంట్. స్టేషన్ లో ఉన్న జనాల్లో నో కదలిక. ట్రైన్ లో ఉన్నవారే మాత్రం హడావుడి మొదలవుతుంది. అందరూ ఇరవై, యాభై రూపాయల నోటు చేత బుచ్చుకొని.. ఏదో దండ యాత్రకు సిద్ధమైనట్టు బ్రిప్పేర్ అవుతుంటారు. రైలు స్టేషన్ లో ఆగడం తోనే పాలోమని ఫ్లాట్ ఫామ్ పైకి లంఘిస్తారు. అటుకులు చటుక్కున దొరకబుచ్చుకునే కిటుకు కనిపెట్టిన వారికి మల్లె ఉంటుంది వాళ్ల యవ్వారం. ఉల్లిపాయలు, పల్లీలు పోపులో వేగనిచ్చి.. పసుపు చల్లి.. చింత పండు పులుసు చిలకరించి.. ఆపై నీళ్లలో

అర నిమిషం నానబెట్టిన దొడ్డు అటుకులు వేసి.. పైనుంచి మసాలా పొడులు డట్టించి.. మొత్తాన్నీ కలియగలిపి.. చివరిగా పచ్చిమిరపకాయ ముక్కలు, కొత్తిమీర తో అలంకరించిన పోహా ఫ్లేటు అందుకున్న క్షణం.. అన్న మయ్య సినిమా కైమాక్స్ డైలాగ్ 'ఇది కాక సాభాగ్యం ఇది గాక తపం మరి ఇదిగాక వైభవం ఇంకొకటి కలదా!' గుర్తుతెచ్చుకుంటాం.

మైన బీ చుక్క పడితేగానీ జంట టిఫిన్ లి కిక్కు తలకెక్కదు. అందుకోసం ఓల్డ్ భోపాల్ ఇత్వార్ చౌక్ దాకా వెళ్లాలి. అక్కడ జమాల్ భాయ్ బీ కొట్టు ఇట్టే దొరికిపోతుంది. ఎవరినీ అడగాల్సిన పనిలేదు. ఓ చిక్కటి పరిమళం పట్టి లాగుతుంది. ఆ దిశగా వెళ్తుంటే.. గుంపులు గుంపులుగా ఏకాక్షరి (టీ) సాధకులు కంటపడతారు. అక్కడికి చేరిన మరుక్షణం టీ కప్పు చేతికి అందుతుంది. నురగల కుచ్చుటోపీ పెట్టుకున్న వాయ్ గిలూస్ అందుకోగానే బాధలన్నీ ఖల్లాస్. రుచి చూశాక నంతోపాల వేడుక ఖాయం. ఢిల్లీలో రుచులకు చాంద్ నీ చౌక్ గల్లీ ఎలా ఫేమస్.. భోపాల్ లో జిహ్వా చురుకులకు చలారీ గల్లీ అంత ఫేమస్. సమోసాలు, కవోరీలు, మిర్చిలు అన్ని చిరుతిళ్లనూ 'గవ్వపవ్' గా లాగించేయిచ్చు. శర్మ చాట్ పావ్ లో దహీ పుల్లీ భోపాల్ స్పెషల్. దహీ కిడి, సాబు దానా వడ మరింత ఆకట్టుకుంటాయి. ఇప్పుడు పార్ట్ బ్రేవ్.. సారీ బ్రేక్!

భోపాల్ లో రుచుల వైభవం ఇప్పుడే మొదలైందని అప్పుడు గుర్తించం. అలా నగరంలోకి వెళ్లి చూస్తే.. ఎక్కడ చూసినా ముద్దపోపు అటుకులు 'ఓ ముద్ద తిను..' అని ముద్దు ముద్దుగా పలకరిస్తుంటాయి. ఒక్కోచోట ఒక్కోరుచి. భోపాల్ జామా మసీదు సమీపంలో కల్యాణ్ సింగ్ స్వాద్ భండార్ లో మరింత ప్రత్యేకం. ఇక్కడ పోహాతో జిలేబీ కాంబినేషన్ అదిరిపోతుంది. బెల్లం పాకంలో తేలియాడిన జిలేబీలు నోట కరుస్తూ... ఆ తీపి నాల్యాపై నర్సిస్తుండగానే పచ్చిమిర్చి ఘాటు పట్టుకున్న అటుకులు బుక్కితే.. దేవదాసు కూడా కాళి దాస్ అక్కడి పాకయాజులపై కావ్య రచనకు పూనుకుంటాడు.

మలిసంజె వెళకు మళ్లీ రుచుల యాత్ర పురూ! షాహీ తుకుడాతో ఆరగింపు సేవ ఆరంభించండి. ఓల్డ్ భోపాల్ లో జమీల్ అడ్డాలో కబాబ్స్ టోప్ చేయండి. మనోహర్ డెయిరీలో పూరీలు షేప్ అవుతూగా కనిపించినా రుచిలో మాత్రం మేటి! భోపాల్ పర్యటనలో తప్పక రుచి చూడాల్సిన పదార్థం దాల్ బాఫ్లా. నానారకాల పప్పులను పిండిగా మార్చి, నీళ్లతో తడిపి, ముద్దగా చేసి, బోలుగా తీర్చిదిద్ది.. నీళ్లతో ఉడికించి.. నిప్పులపై కాల్చి.. చిన్నముక్కలుగా విరిచి.. సలసల కాగే నేతిలో వేయించి... ఉల్లి గడ్డ ముక్కలు, ఒకటి రెండు రోటీ పచ్చళ్లు, పప్పు కట్టు, వంకాయ కూర వడ్డించిన కిస్మీలో వేసి చేతికిస్తారు. వేడివేడిగా చవులారించే దాల్ బాఫ్లా తిన్న తర్వాత.. భూపాల రాగంలో భోపాల రుచుల వైభవాన్ని కీర్తించకుండా ఉండలేరు భోజన ప్రియులు. భోపాల్ మీదుగా ఏ ప్రాంతానికేగానా అక్కడో రోజు ఉండాలని కచ్చితంగా తీర్మానించుకుంటారు. ■

స్వీటు ప్లస్ హాటు లాగించేశాక.. నాలుక మడత వేచి పెడుతుంది. భారతీయుల జాతీయ పానీయ

... రామకీర్తన